

СХВАЛЕНО

**Рішення педагогічної ради
Бориславської гімназії №6
Бориславської міської ради
Львівської області
Протокол №1 від 29.08.2024 р.**

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Директор
Бориславської гімназії №6
Бориславської міської ради
Львівської області
_____ О.В. Шепіда**

**ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА
НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА 7 КЛАС**

*1,5 години на тиждень
(52,5 годин на рік)*

**Укладено на основі модельної навчальної програми
«Зарубіжна література. 5–9 класи»
для закладів загальної середньої освіти
(авт. Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П.,
Туряниця В. Г., Тихоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А.),**

2024/2025 н.р.

Зміст навчальної програми забезпечує підручник «Зарубіжна література. 7 клас. Підручник для закладів загальної середньої освіти» Колектив авторів: О. Ніколенко, Л. Мацевко-Бекерська, Н. Рудніцька, Л. Ковальова, В. Туряниця, Н. Базильська, О. Гвоздикова, Д. Лебедь. – К., ВЦ Академія, 2024. та онлайн-платформа до нього «ПЛЕЙТЕН» (ВЦ «Академія», 2024).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма укладена на підставі Модельної навчальної програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти з українською мовою навчання «Зарубіжна література» (у редакції 2023 року). Авторський колектив програми: О. Ніколенко, О. Ісаєва, Ж. Клименко, Л. Мацевко-Бекерська, Л. Юлдашева, Н. Рудніцька, В. Туряниця, С. Тихоненко, М. Вітко, Т. Джангобекова. Рекомендовано МОН України (наказ № 795 від 12.07.2021 р.), зміни до програми схвалено експертною комісією з літератури (української та зарубіжної) (протокол № 5 від 02.06.2023 р.)

Роль зарубіжної літератури в системі загальної середньої освіти України. «Зарубіжна література» як навчальний предмет, що охоплює різноманіття національних літератур, містить величезний духовний потенціал, необхідний для української молоді початку третього тисячоліття. У процесі вивчення зарубіжної літератури учні мають змогу відкрити інші країни та культури крізь призму художніх творів, заглибитися у світ людських почуттів та стосунків, пізнати життя природи та суспільства, відчувати силу творчої фантазії та людської думки, критично мислити й співпереживати разом із літературними персонажами, краще розуміти себе та інших, цінувати «своє» (рідне, національне) і поважати «чуже» (значуще для розвитку власної особистості та української нації), сформувати гуманістичний світогляд і національну свідомість на основі громадянських пріоритетів і толерантності до інших народів, рас, національностей.

Головна мета вивчення зарубіжної літератури: прилучення учнів до найкращих здобутків класичної й сучасної художньої літератури різних країн і народів, формування компетентних читачів, здатних творчо сприймати, критично оцінювати й насолоджуватися художніми творами, брати участь у різних комунікативних ситуаціях та взаємодії (зокрема із застосуванням цифрових технологій) на підставі прочитаних художніх текстів і медіатекстів відповідно до контексту.

Досягнення мети реалізується через такі завдання:

- Завдання вивчення зарубіжної літератури в 7 класі:
- сформувати в учнів стійкий інтерес до художньої літератури;
- усвідомлене сприйняття світової художньої літератури як духовної скарбниці людства;
- стійкі моральні якості та громадянську позицію за допомогою творів класичної та сучасної художньої літератури;
- основні уявлення про найбільш репрезентативні для національних літератур світу здобутки художньої літератури, провідні епохи, жанри, напрями класичної літератури та яскраві явища сучасної художньої літератури, вміння розрізняти твори різних родів і жанрів у їхній специфіці та художній вартості;
- розвивати вміння і навички сприймати, аналізувати й інтерпретувати художні тексти та медіатексти із застосуванням основних теоретичних понять, виокремлювати основні компоненти змісту й форми в художньому творі, встановлювати між ними зв'язки, визначати їхні функції;
- досліджувати літературні та мовні явища в художньому тексті та медіатексті;
- шукати потрібну інформацію, її критично оцінювати, творчо опрацьовувати та використовувати для досягнення власних цілей;
- взаємодіяти (усно і письмово) в різних комунікативних ситуаціях;
- творчо самовиражатися у різних видах діяльності, зокрема в цифровому середовищі із дотриманням правил безпеки та академічної доброчесності.

Програма створює умови для **формування загальних умінь**, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, а саме:

- сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в художніх текстах різних жанрів та використовувати інформацію для збагачення власного досвіду і духовного розвитку;
- висловлювати власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіяти з іншими особами в усній і письмовій формі, зокрема інтерпретуючи фольклорні тексти, тексти класичної та сучасної художньої літератури; взаємодіяти з іншими особами в цифровому просторі, дотримуватися норм літературної мови;
- сприймати і використовувати інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- використовувати знання з літератури для власної творчості.

Програма зорієнтована на **формування наскрізних умінь**, відповідно до п. 9 Державного стандарту базової середньої освіти:

- уміння «читати з розумінням»;
- уміння виявляти приховану і очевидну інформацію;
- досліджувати теоретичні поняття через тексти художніх творів;
- висловлювати власну думку, логічно обґрунтувати позицію, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу;
- критично і системно мислити;
- креативно мислити, продукуючи нові ідеї;
- виявляти ініціативу, використовувати активний пошук для розв'язання проблем;
- конструктивно керувати емоціями;
- співпрацювати з іншими.

Структура навчальної програми. Навчальна програма складається з: пояснювальної записки, основної частини, списку творів для додаткового читання учнів, джерела використаної інформації.

У навчальній програмі поєднано комплекс принципів, кожен із яких органічно взаємодоповнює інші (кожен із них окремо не є достатнім). Основні принципи, на яких будується модельна навчальна програма, – **хронологічний** (вивчення зразків світового красномого письменства у перебігу літературного процесу), **жанрово-родовий** (розгляд художніх творів у їхній родовій та жанровій специфіці), **концентричний** (можливість розширення, нарощування знань, умінь і навичок учнів, повертатися до певних жанрів чи періодів національних літератур на різних етапах дорослішання учнів), **проективний** (здатність рухатися від початкових уявлень про літературне явище або поняття до його проєкції в часі й просторі культури, постійно поглиблювати знання класичної та сучасної літератури, розвивати вміння та навички роботи з різними ресурсами, зокрема цифровими).

Використано твори за вибором, що об'єднані тематично. Основою для вибору художніх текстів були:

- пізнавальний, виховний і ціннісний потенціал твору;
- відповідність форми і змісту віковим інтересам та інтелектуальним можливостям учнів;
- відповідність змісту творів меті й завданням вивчення зарубіжної літератури;
- жанрово-видова, стильова різноманітність творів, їхня багатогранність у відображенні життя.

У колонці **«Очікувані результати навчання»** визначено уміння та навички, що сприятимуть формуванню компетентностей, заявлених у Концепції «Нова українська школа». Очікувані результати повторюються у різних темах, і це дозволяє упродовж курсу усім учням досягти цілей, визначених програмою. У колонці **«Зміст навчального предмета»** виділено тематичні блоки із переліком текстів для обов'язкового вивчення: 1) «Герої та героїні балад» 2) «Лицарство в літературі», 3) «Пам'ятаємо про минуле», 4) «Сила дружби і кохання», 5) «Розслідуємо детективні історії», 6) Особиста відповідальність», 7) «Сутність людини». Увага звернена на **формування мотивації до читання, життєві цінності**, які актуалізує художній твір, розвиток **читацької грамотності**. У навчальній програмі до кожного розділу запропоновано рубрики, що сприятимуть вивченню зарубіжної літератури з урахуванням досягнень сучасного літературознавства, культурного контексту та медіапростору: **Теорія літератури (ТЛ), Література і культура (ЛК), Україна і світ (УС), Медіатекст (МТ).** У

колонці **«Види навчальної діяльності»** запропоновано види робіт учнів під час уроку. У такий спосіб досягається зв'язок і наступність у процесі навчання в контексті реалізації концепції Нової української школи.

Робота з текстами спрямована на «читання з розумінням» через коментоване читання, осмислення і аналіз художнього тексту, спостереження та дослідження, формування комунікативності та кооперації, розвиток критичного, креативного і системного мислення. У навчальній програмі для дослідження творів використано тематичний підхід. Робота з текстами спрямована на аналіз та інтерпретацію прочитаного, ознайомлення з окремими виражальними засобами та їхніми функціями у творах, обговорення вражень від читання. Осмислюючи та інтерпретуючи зміст художніх творів, учні розвивають мовлення, основні навички читання, зокрема, поглиблюють уміння виділяти головне і другорядне, критично оцінювати прочитане.

Тексти напам'ять можуть вивчатися за вибором вчителя, запропоновані поезії є орієнтовними.

Основним шляхом реалізації програми є створення ситуацій, які дозволять учням/ученицям вдумливо читати художні тексти, досліджувати специфіку їх жанру, композиції, висловлювати враження про прочитане, зіставляти зміст із власним досвідом.

Найефективнішими способами аналізу художнього тексту є використання часово-просторових координат та «за автором». Ефект першого враження про твір має відбуватися на уроці, тоді це дає можливість учителю через прийоми коментованого читання, історико-літературний коментар, розгляд системи художніх деталей ознайомити учнів із художніми текстами, а не говорити про тексти абстрактно, якщо твір не прочитаний, вчити спостерігати за деталями, що працюють на реалізацію ідеї, досліджувати особливості авторського стилю письма, розвивати критичне та креативне мислення. Важливо, щоб вибрані учителем методи, прийоми, засоби навчання заохочували дітей до читання, сприяли мотивації до інтелектуальної праці. Таку можливість надають активні та інтерактивні види навчальної діяльності, використання комп'ютерних технологій (літературні платформи, електронні книги, аудіозаписи, мультимедіа).

Підходи до організації навчального процесу на уроках зарубіжної літератури:

- компетентнісний,
- діяльнісний,
- особистісно-орієнтований,
- системний.

Ці підходи забезпечують формування наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти: читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

Відповідно до модельної навчальної програми Модельної навчальної програми «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти, автори Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., Рудніцька Н.П., Турянця В. Г., Тіхоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А. педагоги до створення навчальної програми можуть підійти творчо: визначити кількість годин, необхідних для текстуального вивчення, осмислення художніх творів, які входять до кожного блоку; обрати художні твори у тих блоках, які пропонують твори на вибір. **На розсуд учителя розподіляються години** на повторення та узагальнення, розвиток мовлення, додаткове читання, тому запропонована кількість годин до кожного тематичного блоку та підручник є орієнтовною.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Зміст навчального предмета, очікувані результати навчання, види навчальної діяльності учнів 7 КЛАС

(1,5 години на тиждень, 52,5 годин на рік)

Усього годин за рік – 52,5

Вступ – 1

Текстуального вивчення творів – 37

Розвитку мовлення (усно/письмово) – 4 (2+2)

Додаткового читання – 4 (2+2)

Діагностування прогресу набуття учнями знань і компетентностей – 5 (2+3)

Підсумки – 1,5

Для вивчення напам'ять – 1 вірш з розділу «Пам'ятаємо про минуле», 1 вірш з розділу «Сила дружби і кохання»

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності учнів
Вступ (1 година)		
Роль художнього перекладу в сучасну добу		
<i>Учень/учениця</i> I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання (уточнення, переказ почутого, формулювання висновків на підставі почутого та ін.); самостійно передає за допомогою різних засобів візуалізації власне розуміння почутого та/або прочитаного повідомлення, структуруючи інформацію.	Оригінал і переклад. Види перекладів. Видатні українські перекладачі. (1 год.) Теорія літератури (ТЛ) <i>Поглиблення понять: оригінал і переклад.</i> Література і культура (ЛК) <i>Значення художнього перекладу для розвитку культури, дружніх взаємин між країнами та народами.</i> Україна і світ (УС) Основні відомості про	Різні види читання (індивідуальне, виразне, вибіркоче або ін.), аудіювання, перетворення текстової інформації на візуальну (схема, таблиця, плакат тощо), коментар візуальної інформації, створення повідомлення

II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів використовує різні складники друкованого чи цифрового текстового джерела інформації для створення власного повідомлення (усного або письмового) про доробок 1-2 українських перекладачів. III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі виконує різні ролі у груповій комунікації (очно або онлайн), обирає потрібні стратегії співпраці в процесі обговорення значення художнього перекладу для розвитку культури, представлення улюблених книжок зарубіжної літератури в українських перекладах, постатей українських перекладачів. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення аналізує окремі мовні явища в текстах художніх перекладів, робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць.	<i>розвиток української перекладацької школи.</i> Медіатекст (MT) Документальні фільми, науково-популярні тексти, спогади про представників української перекладацької школи.	(усного або письмового) на підставі використання текстових та/або цифрових джерел, взаємодія у групі (очно або онлайн), обговорення специфіки художнього перекладу, його значення для розвитку різних галузей культури і міжкультурних взаємин, історичної місії українського перекладацтва.
ГЕРОЇ ТА ГЕРОЇНІ БАЛАД (4 години) (1 фольклорна і 1 літературна балади за вибором учителя)		
I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і	Балада як жанр усної народної творчості. Характерні ознаки балади. «Король Лір і його дочки». Моральна	Різні види читання (індивідуальне, виразне,

використання інформації у різних комунікативних ситуаціях відповідає на запитання за змістом почутих та/або прочитаних балад, акцентуючи увагу на важливих деталях сюжету та зображення персонажів у творі; обговорює актуальність, жанрово-родову приналежність художнього тексту/медіатексту, його ідейно-тематичні та естетичні особливості, зв'язок з епохою, творчістю митця; переказує художній текст/медіатекст, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях художнього тексту/медіатексту відповідно до мети і ситуації спілкування; окреслює тематику і проблематику почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту для подальшої інтерпретації. П. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання Інформації в текстах різних видів коментує та обґрунтовує актуальність порушених у художніх текстах/медіатекстах проблем із урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту; знаходить спільне і відмінне у баладах різних культур за тематикою, проблематикою, мовним	проблематика твору. Сюжет випробування. Король Лір як вічний образ. (2 год.) Літературна балада та її ознаки. Подібність і відмінність від народної балади. Йоганн Крістоф Фрідріх Шиллер (1759 –1805). «Рукавичка». Випробування головного героя балади. Образ справжнього лицаря, оспівування мужності, відваги, людської гідності. (2 год.) <i>(ТЛ) Балада (фольклорна і літературна). Поглиблення понять: сюжет, персонаж літературного твору.</i> <i>(ЛК) Зображення героїв балад у мистецтві (живописі, музиці, мультиплікації та ін.). Національні герої та символи в баладах.</i> <i>(УС) Українські перекладачі зарубіжних балад. Українські народні й літературні балади.</i> <i>(МТ) Фільмографія: «Робін Гуд» (режисер Р. Скотт, США, Велика Британія 2010), «Загублене місто Світязь» (режисер Каміл Полак, Польща, 2011) та ін.</i>	«ланцюжком», вибіркове, коментоване, прогнозоване або ін.), відповіді на запитання за змістом балади, обговорення художнього тексту/медіатексту, аналіз та інтерпретація художнього тексту/медіатексту, переказ художнього тексту/медіатексту (докладно, стисло, вибірково, творчо), обговорення проблем твору з урахуванням власного досвіду і культурноісторичного контексту, коментування власних почуттів і вражень від тексту, порівняння художніх текстів, створення власного медійного продукту на підставі художнього твору (пост, плакат, фотоколаж, буктрейлер або ін.),
---	--	---

оформленням, структурою тощо; коментує власні почуття під час читання художнього тексту/медіатексту і враження від прочитаного; аналізує вплив виражальних засобів балад на емоційно-естетичне сприйняття тексту; на основі прочитаної балади (балад) створює власний або колективний медіапродукт для соцмереж (пост, буктрейлер та ін.) III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює самостійно письмові тексти, використовує різні форми їх презентації (з допомогою власних малюнків, ілюстрацій художників, світлин, презентацій тощо) для досягнення відповідної комунікативної мети; визначає переваги й недоліки власних написаних текстів, планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва (ілюстрації		створення власного письмового тексту (опис героя або героїні або мінітвір за змістом однієї з балад), аналіз власних написаних текстів (виявлення помилок, переваг і недоліків у власних текстах), усний відгук про твір мистецтва (ілюстрацію художника або кінофільм/мультфільм за мотивами балади).
---	--	---

художників, кінофільми/мультфільми) для створення власних текстів (усний відгук про твір мистецтва за мотивами балади).		
ЛИЦАРСТВО В ЛІТЕРАТУРІ (4 годин)		
I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях знаходить потрібну інформацію про письменника, європейських лицарів в різних джерелах і використовує її для підготовки повідомлення та/або презентації; аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту/медіатексту; обґрунтовує зв'язок художнього тексту/медіатексту з власним суспільноісторичним досвідом (підтримує діалог «читач – текст – автор») для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, прийняття рішень у різних ситуаціях; розпізнає основні факти й судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію, коментує підтекст почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту; обґрунтовує свою позицію щодо почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту; дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни	Вальтер Скотт (1771–1832). «Айвенго» (2–3 розділи за вибором учителя). (4 год.) В. Скотт – засновник історичного роману. Історія і художній вимисел у романі «Айвенго». Утілення в образі Айвенго кодексу лицаря, художні засоби створення образу. Зіткнення добра, краси й справедливості із жорстокістю і підступністю. Головні образи твору. Історичний колорит твору та засоби його створення. Динаміка сюжету і гумор. (ТЛ) Образ автора. Поглиблення понять: роман (історичний роман), пейзаж, сюжет, персонаж. (ЛК) Лицарська культура Європи доби середньовіччя. (УС) Переклади творів українською мовою. <i>Висловлювання українських митців про В. Скотта, його вплив на розвиток історичного роману.</i> (МТ) Фільмографія: «Айвенго» (режисер Д. Кемфілд, США, Велика	Різні види читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркове, коментоване, повторне, прогнозоване або ін.), пошук інформації у різних джерелах (науковопопулярних текстах, художніх текстах, медіатекстах та ін.), підготовка повідомлення та/або презентації, аналіз та інтерпретація змісту і форми художнього тексту/медіатексту, обґрунтування зв'язку художнього тексту/медіатексту із власним суспільноісторичним і життєвим досвідом, виокремлення фактів і суджень про них у художньому

власної позиції за умови отримання достатньої аргументації. II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів співвідносить зміст прочитаного художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом, позицією автора; характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання; проектує емоційночуттєвий досвід персонажів художніх текстів/медіатекстів на власну поведінку, переконання, ставлення, цінності; обґрунтовує думку щодо естетичної цінності художніх текстів у культурно-історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків національних культур. III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює та презентує власний текст (письмовий твір) на актуальну тематику на підставі художнього тексту; оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності; ідентифікує різні види помилок на рівні змісту, структури та мовного оформлення, виправляє та обґрунтовує	<i>Британія, 1982) документальні фільми про історію середньовічної Європи та ін.</i>	тексті/медіатексті, коментування позицій автора і персонажів у художньому тексті, характеристика літературних персонажів (окремо та/або порівняльна), складання складного плану характеристики персонажа, обґрунтування власної позиції та готовність до її зміни в результаті комунікації, обґрунтування естетичної вартості художнього тексту/медіатексту, створення власного тексту (письмовий твір) на підставі художнього тексту, ідентифікація і виправлення помилок у власному тексті, дослідження мовних одиниць у художньому тексті.
---	---	--

зроблені виправлення з урахуванням засвоєних мовних норм. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення характеризує мовні одиниці різних рівнів (лексичні, граматичні тощо), які використовуються для створення історичного колориту і зображення персонажів у художньому тексті, визначає закономірності функціонування мовних одиниць в контексті авторського задуму.		
ПАМ'ЯТАЄМО ПРО МИНУЛЕ (6 годин)		
I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача/читача важливих деталей, зокрема художніх, почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту; логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із суспільноісторичного досвіду; добирає і використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального і культурного контексту.	Друга світова війна у європейській поезії: К. І. Галчинський (1905–1953) («Пісня про солдатів з Вестерплатте» або «Лист із полону») А. Маргул-Шпербер (1898-1967) («Про назву концтабору Бухенвальд») (2 год.) Відоображення антигуманної сутності війни у віршах. Ідеї збереження життя та людських цінностей попри трагічні обставини. Джон Бойн (народ. 1971). «Хлопчик у смугастій піжамі». (4 год.) Зображення Другої світової війни крізь долі дітей і дорослих. Теми нацизму	Різні види читання (індивідуальне, виразне, коментоване, вибіркове, повторне, перерване або ін.), виокремлення і характеристика художніх деталей у художньому тексті/медіатексті, презентація власних поглядів (ідей, переконань) із аргументацією та прикладами, добір вербальних та невербальних засобів для ефективної комунікації, виокремлення і

II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів застосовує різні види критичного читання ліричних та епічних художніх текстів різних стилів; розмежовує в художньому тексті/медіатексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади із суспільного досвіду; характеризує взаємозв'язки між темою, мікротемою, основною думкою, образами художнього тексту/медіатексту. III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює у цифровому середовищі повідомлення (пост або ін.) або медіатексти (допис, коментар, стаття, замітки або ін.) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення соціально важливих питань про Другу світову війну на підставі прочитаних художніх текстів/медіатекстів; аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання; усуває недоліки в структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту.	та Голокосту в повісті. Образи дітей (німецький хлопчик Бруно, єврейський хлопчик Шмульт), їхня дружба і взаємодопомога. Ідея рівності представників різних рас, націй, національностей і народів у творі. Трагічний фінал як відображення злочинів фашизму. <i>(ТЛ) Поглиблення понять: вірш, повість, сюжет. (ЛК) Доля діячів культури у період Другої світової війни. Сучасна культура проти війни.</i> <i>(УС) Тема Другої світової війни в українській літературі.</i> <i>(МТ) Фільмографія: документальні фільми про Другу світову війну, «Хлопчик у смугастій піжамі» (режисер М. Херман, США, Велика Британія, 2008) та ін.</i>	розмежування в художньому тексті/медіатексті фактів та суджень про них, виявлення і коментування підтексту в художньому тексті/медіатексті, встановлення і характеристика взаємозв'язків між елементами змісту художнього тексту/медіатексту (тема, мікротеми, ідея, образи), створення у цифровому середовищі повідомлення (пост або ін.) чи медіатексту із застосуванням гіпертекстових посилань, аналіз і вдосконалення змісту написаного власного тексту, творче використання мовних засобів для особистісного самовираження.
--	---	--

IV. Дослідження літературних і мовних явищ читацької діяльності та індивідуального мовлення творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне асоціативне мислення.		
СИЛА ДРУЖБИ І КОХАННЯ (6 годин)		
I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях вирізняє невербальні засоби (художні деталі, символи та ін.), які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту художнього текст/медіатексту; виявляє невербальні засоби (художні деталі, символи та ін.), що вказують на наявність у художньому тексті/медіатексті прихованої інформації (про внутрішній стан і почуття персонажів, стосунки між ними), відтворює усно або письмово прихований зміст почутого та/або прочитаного; виявляє і передбачає емоційні реакції персонажів у різних ситуаціях; пояснює причини відповідного емоційного стану персонажів у життєвих ситуаціях. II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів	О. Генрі (1862 –1910).«Дари волхвів», «Останній листок». (4 год.) О. Генрі – майстер новели. Моральні цінності в новелі «Дари волхвів». Біблійні мотиви у творі. Роль художньої деталі. Новела «Останній листок» – гімн людині, що здатна на самопожертву заради ближнього. Специфіка розкриття образу Бермана. Образи дівчат, їхня динаміка (Сью, Джонсі). Особливості художньої мови новели; розповідач. Вірші зарубіжних поетів про дружбу і кохання: П'єр Ронсар (1524-1585) «До того, як любов у світ прийшла...», Р. Бернс (1759–1796) («Моя любов») (2 год). Поетизація високого почуття кохання, розкриття у віршах його впливу на людину.	Різні види читання (індивідуальне, в особах, виразне, «ланцюжком», вибіркове, коментоване, повторне, прогнозоване або ін.), переказ художнього тексту/медіатексту (вибірковий, докладний, від імені персонажа та ін.), виокремлення невербальних засобів (художніх деталей, символів тощо), відтворення (усно або письмово) прихованого змісту почутого та/або прочитаного, пояснення емоційного стану та емоційних реакцій персонажів у життєвих ситуаціях, характеристика

характеризує взаємообумовленість елементів змісту, структури та мовного оформлення прочитаних художніх текстів різних родів і жанрів; формулює висновки про близькість оригіналу й перекладу на основі їх аналізу, інтерпретації та порівняння; розпізнає в художньому тексті і коментує зображувальновиражальні засоби, ознаки авторського стилю; творчо опрацьовує прочитаний художній текст, передає його в іншому контексті, створюючи самостійно різні види текстівфанфіків. III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі записує власне або чуже мовлення, використовуючи в разі потреби відповідні прийоми оптимізації думок (графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності; створює та презентує тексти (художні тексти/медіатексти) різних типів, стилів і жанрів на актуальну самостійно визначену тематику. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів на підставі	<i>(ТЛ) Новела, розповідач, композиція художнього твору, символ. Поглиблення понять: художня деталь, герой/героїня.</i> <i>(ЛК) Культура людських почуттів і міжособистісного спілкування.</i> <i>(УС) Українські переклади творів зарубіжних письменників.</i> <i>(МТ) Фільмографія: «Дари волхвів» (режисер Г. Гетевей, США, 1952), «Дари волхвів» (режисер Б. Борк, Велика Британія, 1980) та ін.</i>	взаємообумовленості елементів змісту та форми художнього тексту, аналіз, інтерпретація та порівняння оригіналів і художніх перекладів творів (або уривків) зарубіжної літератури, виокремлення і коментування зображувально-виражальних засобів у художньому тексті, створення і обговорення власних текстів за прочитаним твором (фанфік, постер, малюнок, колаж, «хмаринка слів» або ін.), взаємодія з іншими особами для створення власних текстів на підставі прочитаного художнього твору.
--	--	--

прочитаного художнього тексту (наприклад, ілюстрована «історія» героя/героїні, «щоденник» героя/героїні, буктрейлер або ін.).		
РОЗСЛІДУЄМО ДЕТЕКТИВНІ ІСТОРІЇ (6 годин)		
I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях переказує почутий та/або прочитаний художній текст/медіатекст, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту відповідно до мети і ситуації спілкування; визначає зв'язок між фрагментами частково неповної інформації, здобутої з одного чи кількох різних джерел (зіставлення висловлювань різних персонажів про одну й ту саму подію чи факт; зіставлення точок зору персонажів і оповідача та ін.) для формування цілісного уявлення; визначає основну мету та прогнозує наміри мовця (персонажа, оповідача художнього тексту), ставить уточнювальні запитання до літературного героя/героїні. II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів розмежовує в художньому тексті/медіатексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст,	Детективна література. Її характерні особливості. Різновиди детективів. Едгар Аллан По (1809–1849).«Золотий жук». (3 год.) Захопливий сюжет твору «Золотий жук». Особливості композиційної будови твору – «розповідь у розповіді», її художнє значення (поєднання різних поглядів, створення емоційної напруги, таємничої атмосфери та ін.). Образи Вільяма Леграна, Джупітера, оповідача. Артур Конан Дойл (1859 –1930). Оповідання про Шерлока Холмса («Пістрява стрічка» або «Спілка рудих»). (3 год.) Особливості сюжету і композиції оповідань про Шерлока Холмса. Шерлок Холмс як безпосередній учасник розв'язання сімейного конфлікту в оповіданні «Пістрява стрічка». Іронічне зображення пристрасті людини до легкого збагачення в оповіданні «Спілка рудих». Сутність «дедуктивного методу» Шерлока Холмса, утвердження в його	Різнівиди читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», в особах, вибіркоче, коментоване, прогнозоване, повторне, перерване або ін.), переказ художнього тексту/медіатексту (докладний, стислий, вибіркочий, творчий), встановлення зв'язку між фрагментами частково неповної інформації, визначення мети та намірів мовця (персонажа, оповідача твору), формулювання уточнювальних запитань до літературного героя/героїні, розмежування в художньому тексті/медіатексті фактичної інформації та суб'єктивних суджень,

наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст; аргументовано висловлюється про достовірність інформації на основі аналізу прочитаного художнього тексту та суджень інших осіб (літературних персонажів, оповідача); робить аргументовані висновки про наявність у прочитаному художньому тексті/медіатексті ознак маніпулятивного впливу, доречно цитуючи відповідні фрагменти (висловлювання персонажів, оповідача). ІІІ. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі створює власний текст у жанрі детективу відповідно до усталених стилістичних норм. ІV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення імпровізує з художнім текстом/медіатекстом, застосовуючи елементи стилізації, пародії тощо, аргументовано обстоює свою позицію та право на самовираження у процесі створення власного тексту за прочитаним художнім текстом/медіатекстом.	образі сили інтелекту і моральних якостей. Доктор Ватсон як оповідач. Різні точки зору на події як художній прийом створення атмосфери таємничості. <i>(ТЛ) Детектив, оповідач.</i> <i>Поглиблення понять: сюжет, композиція (детективного твору).</i> <i>(ЛК) Музеї Е. По в США (Балтимор, Річмонд), Шерлока Холмса у Великій Британії (Лондон). Пам'ятники письменникам та їхнім героям.</i> <i>(УС) Українські письменники – майстри детективного жанру.</i> <i>(МТ) Фільмографія: «Шерлок Холмс» (режисер Г. Річі, США, Велика Британія, 2009), «Шерлок» (режисер Є. Лін, П. Макгіган, Велика Британія, 2010-2017) та ін.</i>	коментування підтексту, наведення аргументів для спростування або підтвердження суджень, аналіз та інтерпретація художнього тексту/медіатексту, аргументоване висловлювання щодо достовірності інформації у тексті, формулювання висновків щодо наявності в художньому тексті/медіатексті ознак маніпулятивного впливу, створення власного тексту в жанрі детективу (фанфік, оповідання, комікс, сценарій фільму або ін.), аргументоване обстоювання власної позиції, імпровізація з художнім текстом/медіатекстом.
ОСОБИСТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ (5 годин)		

I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях обговорює актуальність, жанрову належність почутого та/або прочитаного тексту (казкапритча, новела-притча), ідейно-тематичні та естетичні особливості твору, зв'язок художнього тексту із ситуацією спілкування, творчістю митця; виявляє важливі деталі почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту для ілюстрування власного розуміння почутого; комунікує, визначаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови; доречно використовує цитати з художніх текстів/медіатекстів для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань. II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів визначає специфіку складників структури художніх текстів, особливості міжжанрових утворень (казка-притча, новела-притча); представляє текстову інформацію з одного або кількох джерел (художніх текстів/медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту.	Антуан де Сент-Екзюпері (1900 – 1944). «Маленький принц». (3 год.) Алегоричні образи та ситуації, людські взаємини, моральні цінності в казці-притчі «Маленький принц». Філософський зміст твору. Маленький принц у ставленні до своєї планети, троянди, лиса та ін. Риси людей у казкових персонажах твору. Рюноске Акутагава (1892 – 1927).«Павутинка». (2 год.) Утілення ідеї моральної відповідальності в новелі «Павутинка». Філософський зміст твору. Підтекст. Художні образи новели (Будда, Кандата). Символічні образи природи. (ТЛ) Алегорія. Поглиблення понять: новела (новела-притча), казка (казка-притча), символ. (ЛК) Ідея моральної відповідальності крізь призму християнства, буддизму. (УС) Переклади творів українською мовою. (МТ) Фільмографія: «Маленький принц» (режисер М. Осборн, Франція,	Різні види читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», в особах, коментоване, повторне, перерване, прогнозоване або ін.), обговорення художнього тексту, виявлення художніх деталей у художньому тексті, комунікація із дотриманням принципів етики спілкування і визнання права на існування іншої думки, доречне використання цитат із художніх текстів/медіатекстів для підтвердження та увиразнення власних поглядів (ідей, переконань), визначення специфіки складників структури художніх текстів та особливостей міжжанрових утворень (казка-притча, новела-притча), представлення текстової інформації із комбінацією різних способів візуалізації
--	---	---

III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї. IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення аналізує основні риси авторського стилю художнього тексту для вдосконалення власного стилю мовлення.	2015), «Павутинка» (режисер А. Ісідзука, Японія 2009) та ін.	змісту, обстоювання власної позиції щодо порушеної проблеми, аналіз та узагальнення різних поглядів та ідей, аналіз рис авторського стилю художнього тексту.
СУТНІСТЬ ЛЮДИНИ (6 годин)		
I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях обговорює актуальну проблематику, сюжет і образи сучасних творів, адекватно реагує на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника; формулює уточнювальні запитання до почутого та/або прочитаного (художнього тексту/медіатексту, висловлювання співрозмовника тощо) для його кращого розуміння; самостійно створює складний план, тези почутого художнього тексту/медіатексту; характеризує (усно) персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо.	Айзек Азімов (1920–1992). «Фах». (3 год.) Роздуми про майбутнє людини й людства. Образ Джорджа Плейтена. Проблема духовної реалізації людини. Розуміння сутності культури й освіти, призначення людини в сучасному світі. Ніл Річард Мак-Кіннон Гейман (нар. 1960) «Кораліна» (3 год.) Проблеми родинних стосунків, пошуку свого єства, самооцінки. Казкові пригоди дівчинки Кораліни у фантастичному світі з іншими «татом» і «мамою». Випробування та відкриття Кораліни.	Різні види читання (індивідуальне, виразне, «ланцюжком», вибіркове, коментоване, прогнозоване, повторне, перерване або ін.), обговорення художніх текстів/медіатекстів, формулювання уточнювальних запитань до почутого та/або прочитаного (художнього тексту, медіатексту, висловлювання співрозмовника та ін.), створення складного плану художнього

II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів пропонує власні варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у сучасних художніх текстах/медіатекстах, зважаючи на потенційну множинність прочитання в різних контекстах; використовує ресурси українських бібліотек, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів у галузі сучасної літератури, демонструючи навички критичного мислення; передає зміст прочитаного художнього тексту словесно або графічно, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи інформацію (комікс, фанфік або ін.). III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі організовує або бере участь в дискусії (очно або онлайн) щодо сучасних творів-фентезі зарубіжної та української літератури, обговорює важливі проблеми прочитаних творів, зокрема із використанням цифрових засобів онлайн-взаємодії (коментарі, чат, символи або ін.). IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення	<i>(ТЛ) Художність. Поглиблення понять: повість, роман, фантастика.</i> <i>(ЛК) Вплив цифрових технологій на сучасну культуру. Роль наукової фантастики у поступі цивілізації.</i> <i>(УС) Твори українських письменників фантастів для школярів.</i> <i>(МТ) Фільмографія: «Кораліна у світі кошмарів» (режисер Г. Селік, США, 2009), «Кораліна» (графічний роман: Н. Гейман, Г. К. Расселл), «Чорнильне серце» (режисер Й. Софтлі, Велика Британія, Німеччина, США, 2009) та ін.</i>	тексту/медіатексту, складання тез почутого та/або прочитаного художнього тексту/медіатексту, характеристика (усно) літературних персонажів, інтерпретація художніх текстів/медіатекстів (образів, подій, ситуацій) з урахуванням множинності прочитання в різних контекстах, використання ресурсів українських бібліотек (зокрема цифрових), відтворення змісту прочитаного художнього тексту словесно або графічно (комікс, фанфік або ін.), участь у дискусії (очно або онлайн), аналіз мови сучасних українських перекладів творів зарубіжної літератури, дослідження і вдосконалення власного мовлення на підставі
---	--	---

досліджує власне мовлення, аналізує мову сучасних українських перекладів творів зарубіжної літератури, застосовуючи їх для вдосконалення власного мовлення.		прочитаних художніх текстів/медіатекстів.
Підсумки (1,5 години)		
I. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації у різних комунікативних ситуаціях використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їх вибору; здійснює емоційну саморегуляцію, доречно використовує вербальні та невербальні засоби (зокрема під час виступу перед аудиторією). II. Аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів на основі прочитаного створює власний або колективний медіатекст; самостійно добирає та використовує деякі способи творчого експериментування із текстом (художнім текстом/медіатекстом). III. Висловлювання думок, почуттів, ставлень, письмова взаємодія з іншими особами, зокрема в цифровому середовищі толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм	Актуальні теми і проблеми у творах класичної і сучасної літератури, прочитаних протягом навчального року. Образи улюблених героїв та героїнь художніх текстів/медіатекстів. Авторські ідеї, втілені в літературних персонажах. Літературні жанри та міжжанрові утворення. Сучасні ресурси творів зарубіжної літератури для молоді.	Використання різних засобів художньої виразності у власному мовленні та обґрунтування їх вибору, виступ перед аудиторією із використанням вербальних і невербальних засобів, створення власного або колективного медіатексту, самостійний добір та використання деяких способів творчого експериментування із текстом, коментування різних поглядів на обговорювану проблему, обстоювання власної позиції під час очного або онлайн-спілкування із дотриманням норм етикету та академічної доброчесності, імпровізація із художнім

етикету, засад академічної доброчесності під час спілкування (очно або онлайн). IV. Дослідження літературних і мовних явищ, читацької діяльності та індивідуального мовлення імпровізує з художнім текстом/медіатекстом, застосовуючи елементи стилізації, пародії або ін.		текстом/медіатекстом (стилізація, пародія або ін.).
--	--	--

Список творів для додаткового читання (за вибором учителя)

7 клас

1. Азімов А. «Відчуття влади»
 2. Верн Ж. «Двадцять тисяч льє під водою»
 3. Гемінгвей Е. «Кішка на дощі»
 4. Дікенс Ч. «Пригоди Олівера Твіста»
 5. Дюма О. «Три мушкетери»
 6. Конан Дойл А. «Оповідання про Шерлока Холмса» (1-3 за вибором)
 7. Крісті А. «Десять негрят»
 8. Купер Ф. «Звиробій», «Останній із могікан» (1 за вибором)
 9. Лондон Дж. «Біле Ікло», «Поклик предків» (1 за вибором)
 10. Монтгомері Л. М. «Енн із Зелених дахів», «Енн із Ейвонлі», «Емілі з місячного серпа», «Емілі виростає», «Емілі у вирі життя» (1 за вибором)
 11. О. Генрі. «Вождь червоношкірих»
 12. Олдрідж Дж. «Останній дюйм»
 13. Пірс Ф. «Том і опівнічний сад»
 14. Рід Т. М. «Вершник без голови», «Квартеронка», «Морське вовчєня» та ін. (1 за вибором)
 15. Уайт Т. Х. «Меч в камені», «Відпочинок місіс Мешем»
 16. Уеллс Г. «Чарівна крамниця»
- Із сучасної літератури
17. Амонд Д. «Скеліг»
 18. Більман С. «А пані Медокс тут як тут», «Пані Медокс і радість маленьких речей», «Пані Медокс і школа фантазії» (1-2 за вибором)
 19. Джонс Д. В. «Мандрівний Замок Хаула»
 20. Желязни Р. «Хроніки Амбера»
 21. Патерсон К. «Міст у Терабітію»
 22. Пекарська М. Цикл «Клас пані Чайки» (1-2 за вибором)
 23. Пулман Ф. Трилогія «Темні початки» («Північне сяйво», «Магічний ніж»,

«Янтарне скло») (1-2 за вибором)

24. Ролінг Дж. «Гаррі Поттер і келих вогню»

25. Сашар Л. «Ями»

26. С'юелл А. «Чорний красень»

27. Шмітт Е.Е. «Діти Ноя»

28. Сучасна зарубіжна поезія (1-2 за вибором)

Використані джерела:

1. <https://drive.google.com/file/d/1zcaTqWtDvE3SPiZjvImCq83HXDWKGqTY/view>
<https://academia-pc.com.ua/wp-content/uploads/2024/02/Nikolenko%20zar.pdf>